

Kjemper for kreft- rammede

Livslust: Til tross for at prognosene kan virke dystre, nekter Tom Frode Wallin å gi opp kampen. (Foto: Myriam H. Bjerkli)

■ ■ Tom Frode Wallin kjemper en tøff kamp, for både seg selv og andre. Han er rammet av nyrekreft med spredning og oppgitt av norsk helsevesen. Allikevel bruker han sine

siste krefter til å kjempe for at forholdet på Radiumhospitalet skal bli bedre for andre kreftrammede og deres pårørende

Side 4 og 5

Anbefaler Larviks- forfattere

■ ■ Larvik Ms-for-
ening fikk besøk av
Liv Gade og bøkene
hennes, og nok en
gang lot de seg be-
geistre. Og på årets
"må lese"-liste fin-
nes det også to for-
fattere fra Larvik.

Side 2 og 3

Holder sammen i gode og onde dager

Side 10 og 11

Byavisa Larvik og Stavern skal være en nær avis med en god blanding av aktuelle reportasjer og faste elementer. Her blir det fast matside med mesterkokk Odd Ivar Solvold, fotoblikk fra Gunnar Berven, lokalhistorie fra Per Nyhus' bøker «Før og Nå», kryssord og quiz.

Vi vil ha fokus på historier som rører og engasjerer, og vi vil skrive både om hverdagsmennesker og om de som utmerker seg litt ekstra. I dagens avis møter du Tom Frode Wallin, som til tross for sin egen alvorlige kreftsykdom, kjemper for å bedre forholdene for andre i samme situasjon. Du kan lese om en tøff dame som nekter å innrette seg etter jantelov og småbymentalitet, og du møter et ektepar som fremdeles, etter 27 års ekteskap, trosser både sykdom og skilsmissestatistikk. Høsten er tid for hobbyaktiviteter, lesing og peiskos, derfor har vi besøkt et malekurs holdt av den allsidige Larvikskunstneren Kari-Mette Astrup. Vi har også blitt med bokinspirator Liv Gade på høstens Ms-møte på Trudvang Gjestegård, og fått hennes tips om hvilke bøker du absolutt bør lese i høst.

Myriam H. Bjerkli, redaktør

Har du tips til saker vi kan skrive, så ta kontakt med meg på myriam.bjerkli@op.no eller tlf: 90 86 99 15

Utgiver: Mediehuset Østlands-Posten

Postboks 5
Fritzøe Brygge
3285 LARVIK

Sentralbord: 33 16 30 00

pressens faglige utvalg
PFU

Byavisa Larvik og Stavern arbeider etter Vær Varsomplakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig avisomtale, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonsledelsen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan oppnevnt av Norsk Presseforbund, som behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål. Adresse: Rådhusg. 17, Postboks 46 Sentrum, 0101 Oslo, tlf.: 22 40 50 40, faks: 22 40 50 55. E-post: pfu@np-nr.no

Inspirerte MS-forenir

Hver høst de siste fem årene har Liv Gade møtt MS-foreningen i Larvik for å anbefale dem hvilke bøker de burde lese. Og selv om de fleste både hadde sett og hørt den sprudlende damen opptil flere ganger tidligere, lot de seg inspirere nok en gang.

– Jeg gikk dessverre glipp av det i fjor, forteller Thora Schrøder, – men i år er jeg på plass. Jeg har hatt MS siden 1991, noe som gjør at jeg har en del Fatigue, det vil si at jeg blir veldig trøtt og slapp. Derfor får jeg ikke lest så mye som jeg egentlig vil, men det blir allikevel i hvert fall ti bøker i løpet av året. Og jeg liker nesten bestandig bøkene Liv Gade anbefaler.

Spesielt gledelig for alle Larvikingene er det at det på Gades bokliste også befinner seg to forfattere fra Larvik. Veteranen Jørn Lier Horst med boken Vinterstengt, og debutanten Frode Eie Larsens bok Hemmeligheten. Og bokinspiratoren er ikke redd for å dra fram superlativene. Ord som fantastisk, spennende, veldig bra og overraskende, klinger godt i lokale ører. Når hun i tillegg mener at Jørn Lier Horst siste bok er så god at den bør bli årets Rivertonvinner, så smiler det fornøyd rundt bordene.

– Den skal jeg lese, for jeg leser mest krim, forteller Vigeleif Digre, som er med samboeren, Thora Schrøder, på MS-møte. Thora leser også litt krim, men foretrekker ofte engelske bøker. – Bøker med handling fra rundt andre verdenskrig er blant favorittene, forteller hun. – Koselige familiehistorier, bøker om medmenneskelighet og samliv, Det er det jeg liker best.

Selv ble hun medlem i MS-foreningen i Larvik rett etter at hun flyttet fra Oslo i 2000. – Jeg ble ringt opp og invitert med på møte av formannen, og jeg er veldig glad for at jeg takket ja. Det er et hyggelig og positivt miljø her, hvor vi fokuserer mer

på det vi kan, enn det vi ikke mestrer.

Det bekrefter også nestleder i foreningen, Lillian Beev. – Jeg har hatt MS i 35 år sier hun, men lever et godt liv allikevel. Jeg har litt problemer med balansen og bruker hele fortauet når jeg er ute og går, men ellers går det greit. Jeg elsker bøker, og synes det er like inspirerende med Liv Gade hvert år. Hun ler. – Selv om jeg allerede har lest flere av bøkene hun anbefaler.

På høstlista til Liv Gade står det, foruten de to krimbøkene fra Larvik, 12 andre bøker hun mener vi bør lese. Selv leser Gade rundt 120 bøker i året, men hun får aldri nok.

– Bøker er lidenskapen min. Bøker er viktig, de kan åpne folks øyne og vise dem nye verdener. Disse høstmøtene på MS-foreningen er dessuten kjempehyggelige, Til tross for sykdommen er de så positive, jeg mottar like mye energi som jeg gir når jeg er her. På et tidligere MS-møte i Sandefjord var det faktisk ei som lo så godt at hun datt ut av rullestolen. Liv Gade smiler. – Jeg er bestandig i godt humør når jeg reiser herfra. Jeg reiser hele Norge rundt på foredrag, og stortrives med det. Men noe av det viktigste jeg gjør er å besøke skoler. Hun blir alvorlig. – Det er kjempeviktig å lese for barn! Har man et barn i nærheten, så ta det på fanget og les for det. Slikt blir det magiske øyeblikk av, og på den måten skaper man nye bokelskere. Og som jeg pleier å si, en bokelsker trenger aldri å gå til sengs alene.

Myriam H. Bjerkli

Lokal Veteran: Jørn Lier Horsts ferske bok "Vinterstengt" er å finne på Liv Gades

Nestleder i MS-foreningen, Lillian Beev med bøkene til en av de mest populære forfatterne på Gades liste, Cubansk-amerikanske Cecilia Samartin.

Fan av Liv Gade: Tora Schrøder og Vigeleif Digre var storfornøyd med kvellden.

ingen for 5. år på rad

Lokal debutant: Frode Eie Larsens bok, «Hemmeligheten» er også en av bøkene Liv Gade anbefaler at krimleskere leser i høst.

BY FAKTA

Liv Gade anbefaler:

- Krokodillens gule øyne, skrevet av Kartherine Pancol
- Habanita, skrevet av Fabioloa Santiago
- Den usynlige broen, skrevet av Julie Orringer.
- Snøbarnet, skrevet av Eowyn Ivey
- Maleren fra Shanghai, skrevet av Jennifer Cody Epstein.
- Krystallslottet, skrevet av Jeanette Walls.
- La Peregrina, skrevet av Cecilie Samartin.
- Naken i hijab, skrevet av Gunn Marit Nisja.
- Sirile gentlemen søkes, skrevet av Kari Holmquist
- Vekten av stillhet, skrevet av Heather Gudenkauf
- Slakteren, skrevet av Øystein Wiik.
- Vinterstengt, skrevet av Jørn Lier Horst.
- Hemmeligheten, skrevet av Frode Eie Larsen.
- Dødelige dråper, skrevet av Sidsel Dalen

...s anbefalingsliste. Kanskje den til og med er årets Rivertonvinner?

Inspirerende dame: Det blir aldri kjedelig når Liv Gade holder foredrag.

Økonomihuset Consis

- din virksomhetspartner

Trenger du hjelp? – Vi stiller gjerne opp!

Regnskap - Lønn - Fakturering - Årsoppgjør
- Budsjettering - Etablering - Rådgivning

Consis Larvik AS
Autorisert Regnskapsførerselskap
Nansetgata 91
3269 Larvik
Tlf: 33 12 13 40
E-post: larvik@consis.no

Consis Sandefjord AS
Autorisert Regnskapsførerselskap
Klinestadmoen 9
3241 Sandefjord
Tlf: 940 03 940
E-post: sandefjord@consis.no

**Ring oss – vi gir deg 1 time gratis
for kartlegging av dine behov!**

33 12 13 40 – 940 03 940

Consis
DITT ØKONOMIHUS

www.consis.no

Det siste slaget er ennå

Det hender at det er noen historier man skriver som ikke slipper taket. Historier som blir liggende og murre i bakhodet. Et ansikt man ikke glemmer, spørsmål som mangler svar. Hvordan gikk det egentlig? For meg er møte med Tom Frode Wallin en slik historie.

Noen av dere husker den kanskje, en ensides sak i Østlands-Posten i mai. Den handlet om minnegudstjenesten som ble avholdt i Larvik kirke for å minnes de som er døde eller rammet av kreft. Formålet var også å samle inn penger til tiltak på Radiumhospitalet. Aksjonen hadde navnet "611 – Slå et slag mot kreft", hvor du og jeg kunne støtte aksjonen ved å betale for golfslag, hele veien opp til Nordkapp.

Tom Frode Wallin både startet og frontet saken. Da jeg møtte ham i mai var han en solbrun ung mann. Litt sliten i beina, litt matt i øynene, men ikke slik at man umiddelbart ante at han var rammet av en dødelig diagnose. Men det var han. Han hadde nyrekreft med spredning, og legene hadde allerede

forberedt ham på at de antakelig ikke kunne helbrede ham. Der andre på hans alder kunne konsentrere seg om karrierebygging, småbarnsfødsler, fotball, øl og damer, hadde han fokus på helt andre ting. Det ene var å overleve. Det andre var å hjelpe andre som var i samme situasjon.

Jeg husker jeg listet meg på tå i kirken, ille berørt over dilemmaet over å både skulle dekke saken, ta de nødvendige bildene, og samtidig ikke forstyrre de som sørget. Noen av dem selv kreftsyke, mange av dem med ferske sår etter å ha mistet noen av sine. Og i min tafatthet i møtet med skjebner jeg slett ikke ønsket å ta ordentlig innover meg, var det de som viste styrke. De som nylig hadde mistet, de som selv kjempet for livet. De ville snakke, de

Bestemt: Selv om norsk helsevesen har gitt ham opp, er Tom Frode overbevist om at dette er en kamp han skal vinne. – Det må jeg bare, sier han bestemt. – Jeg er for ung til å dø. Jeg har alt for mye ugjort.

vile dele. Ikke først og fremst for seg selv, men for alle de som de visste kom til å bli rammet senere.

Nå er det gått fire måneder. Golferne som skulle slå slag for slag mot kreft, ankom Nordkapp i august. Tom

Frode Wallin var for syk til å være med på avslutningen, slaget hans pågår fremdeles. Jeg sender ham en forsiktig melding om han vil møte meg. I hodet mitt surrer spørsmålet. Hvordan gikk det, egentlig?

Glad for familien: Og er det noe sykdommen har lært meg, så er det hvor viktig det er med familie. Slik tenkte jeg lite på før, men familien betyr alt for meg. De har vært fantastiske om lin og tanten hans. (Foto: Myriam H. Bjerkli)

ikke over

Frode svarer nesten omgående. Han er på en klinikk i Danmark, men han vil gjerne møte meg når han kommer hjem. To uker senere får jeg en ny melding. Han er tilbake i Larvik, og han er i fin form. Vil jeg fremdeles møte ham?

Jeg møter Tom Frode hjemme i Gamle Stavernsvei i Larvik. Solbrentheten er vekk, han er blitt tynnere og ligger til sengs. Svulsten som prøver å frariste ham livet, vokser fremdeles der inne. Norsk helsevesen har gitt ham opp. Allikevel smiler han.

– Jeg har vært på et behandlingssenter i Danmark i noen uker, forteller han. – De mener at jeg kan bli frisk igjen, og da jeg kom hjem derfra var jeg i veldig god form. Men jeg har nok vært litt for aktiv etter at jeg kom hjem, for akkurat nå er jeg ganske dårlig.

Han har blant annet vært i Bergen for å delta på sønnens første skoledag. En milepæl han absolutt ikke ville gå glipp av.

g virkelig stilt opp for meg. På fotoet: Tom Frode Wal-

– Det var strevsomt, men det var verd det. Da han fikk øye på meg, og sprang tvers over halve skolegården for å krabbe opp i rullestolen og gi meg en klem. Det var fantastisk.

Tom Frode Wallin var lenge en lovende fotballspiller. Fra han var liten, til han var rundt 26 år, besto livet i hovedsak av fotball. Han spilte ving og var blant annet tre år i Adeccoligaen, før han returnerte til Larvik og spilte noen sesonger for Larvik Fotball. En plagsom ryggskade, som han pådro seg allerede som 17-åring, gjorde til slutt at han ga opp drømmen om å bli profesjonell.

– Det ble for mye smerter, og jeg mistet nok litt av motivasjonen, forteller han. – Jeg begynte å jobbe som lærer på Thor Heyerdahl VGS og begynte i tillegg å utdanne meg til å bli fotballtrener.

Det var på et trenerkurs for to år siden den virkelige kampen startet. – Kurset gikk veldig bra, og vi hadde en intern fotballturnering på kvelden og alt var fint. Men klokka seks morgenen etter våknet jeg med voldsomme ryggsmarter. Jeg lå og vred meg i 90 minutter, før jeg greide å stå opp. Jeg spiste smertestillende og greide å fullføre kurset, men smertene ga seg ikke. Derfor oppsøkte jeg kiropraktor, men hun kunne ikke hjelpe meg. Og fredagen samme uke bare visste jeg det. Jeg ringte henne og sa at jeg var sikker på at jeg hadde kreft i ryggen.

Verken fastlegen eller kiropraktoren ville tro det. En så ung mann, det var helt usannsynlig. Men legen bestilte allikevel time for ham på Porsgrunn Røntgen Institutt. Dagen etter besøket der, ringte fastlegen og ba ham om å komme inn på legekantoret. Tom Frode hadde rett. De hadde funnet en svulst.

– Selv om jeg var forberedt, var det er sjokk, innrømmer han. – Jeg ble innlagt på Tønsberg sykehus samme dag. Der gikk jeg i uvisse i ni dager, før jeg fikk diagnosen. Nyrekreft med spredning til ryggen.

Tom Frode ble sendt til Radiumhospitalet, og en helt ny verden åpenbarte seg for den tidligere så spreke idrettsgutten.

– Alt som hadde med kreft å gjøre, var helt ukjent for meg. Jeg kjente ingen som var rammet, og i fotballmiljøet snakkes det ikke mye om alvorlig sykdom. Brått befant jeg meg i en verden hvor alle rundt meg var syke og alt handlet om kreft. Livet var snudd på hodet. Men jeg hadde ikke vært der mer enn to dager før jeg fant ut at det var mye som manglet. For selv om folk var syke, så måtte det gå an å gjøre tiden på sykehuset litt bedre. Bare slikt som å sørge for at de sengeliggende hadde gode madrasser å ligge på, eller at barna kunne ha tilgang til leker.

Tom Frode kontaktet en gammel venn, Anders Kval, og sammen startet de Golf 611.

– Golf fordi jeg var en ivrig golfspiller og fordi golf forbundet tente på ideen. 611 fordi det var det rommet

God støtte: – Sønnen min har vært fantastisk, og enda så liten han er, så er det ofte han som trøster meg når jeg er dårlig. (Foto: Privat)

BY FAKTA

611 – Slå et slag mot kreften

- Antagelig verdens lengste golfturnering.
- Igangsatt av Tom Frode Wallin, da han selv ble rammet av nyrekreft med spredning.
- Aksjonen startet ved Radiumhospitalet 30.04 2011.
- Første del av aksjonen ble avsluttet på Nordkapp den 07.08.11
- Innsamlingsbeløpet skal brukes til å hjelpe kreftrammede og deres pårørende, slik at de kan få det litt bedre mens de kjemper.
- 611-Slå et slag mot kreften fortsetter å samle inn penger. Bidrag kan overføres til konto nummer 2480 06 84109

jeg lå på på Radiumhospitalet. Vi ville arrangere det som antakelig var verdens lengste golfslag-turnering, og pengene vi samlet inn skulle gå til velferd for syke og pårørende på Radiumhospitalet.

Aksjonen fikk mye media-omtale, men de greide allikevel ikke å samle inn så mye penger som håpet.

– Vi var nok litt for optimistiske i utgangspunktet, innrømmer Tom Frode. – Det tar lenger tid å bygge opp en organisasjon enn vi trodde. Men selv om vi nå er kommet til Nordkapp og den delen av aksjonen er avsluttet, har vi flere prosjekter på gang. Jeg brenner virkelig for dette, og jeg håper mange flere ser hvor viktig det er og har lyst til å bidra. Å få kreft er ille uansett, men jeg ønsker å hjelpe til slik at ventetiden på Radiumhospitalet kan bli litt lettere for både de syke, og deres pårørende.

Tom Frode synes det er mye med norsk helsevesen som ikke fungerer optimalt, og en del av historiene deler han på bloggen sin, <http://tom-frodewallin.blogg.no>

– Møte med norsk helsevesen har lært meg mye om hvordan ting ikke bør gjøres, sier han alvorlig. – Hjelpepleierne og sykepleierne har vært fantastiske, men høyere opp i systemet er det mye som ikke fungerer som det skal. Det er noen av de tingene jeg har lys til å jobbe med på sikt. Men først må jeg bli bedre.

For selv om norsk helsevesen har gitt ham opp, er Tom Frode overbevist om at dette er en kamp han skal vinne. Blikket som møter mitt er bestemt og gir ikke rom for tvil.

– Det må jeg bare, sier han bestemt. –

Jeg er for ung til å dø. Jeg har alt for mye ugjort, og jeg vil bruke det jeg har lært til å hjelpe andre kreftrammede. Og er det noe sykdommen har lært meg, så er det hvor viktig det er med familie. Jeg har en liten sønn jeg vil se vokse opp, og familien min har vært fantastisk, Mamma, pappa, tante og onkel. De har virkelig stilt opp.

Han peker på et stort bilde som henger på veggen foran ham. Det er av ham og den femårige sønnen.

– Han har vært fantastisk, og enda så liten han er, er det ofte han som trøster meg når jeg er dårlig. Henter vann og stryker meg over pannen Tom Frode ser ut av vinduet.

– Noe av det jeg savner mest, er å kunne greie mer selv. Bare det å ta en dusj, vaske seg, gå på toalettet alene. Alt det hygieniske som jeg nå trenger hjelp til. Det å kunne kjøre seg en tur uten å være avhengig av alle rundt seg. Det er slikt jeg virkelig savner. Små ting som man tidligere tok for gitt.

Myriam H. Bjerkli

Etter at dette intervjuet ble gjort, har Tom Frode blitt dårligere, og har reist tilbake til behandlingssenteret i Danmark. Han var allikevel opptatt av at intervjuet skulle trykkes. For som han sa: – Forholdene på Radiumhospitalet må bedres. Om ikke for meg, så for alle de andre som er rammet.

Vil du støtte ham i dette, så kan du bidra på konto 2480 06 84109

Svenner fyr, fyret i havgapet

Omgitt av gygne og solvarme svaberg, med en horisont som går nesten i ett med havet et sted i det fjerne. Lyden av motorbank fra forbigående snekker, ungelatter og måkeskrik, bølger som slår dovent mot fjellrabbene. Slik kan hverdagens oppleves på Svenner fyr, en av Larviks ytterste utposter mot havet.

Svenner fyrstasjon ble fredet i 1997 og er i dag et kulturminne av nasjonal verdi. I 2003 ble selve fyrstasjon avbemannet og automatisert. Det er Kystlaget Fredriksvern i Stavern og Gokstad kystlag i Sandefjord som nå leier fyret av Kystverket, og har hovedansvaret for at bygninger og brygger holder en god standard

På grunn av skrint jordsmonn og den værutsatte beliggenheten har Svenner et særegent botanisk mangfold. Det er registrert hele 148 forskjellige fuglearter på øya, deriblant flere sjeldne arter. Plassen har stor betydning for trekende småfugl om våren. Store mengder ærfugl, flere kolonier med sildemåke og gråmåke, svartbak og fiskemåke hekker på Svenner i mai-juni. Allerede i 1935 ble derfor fuglelivet på Svenner fredet ved Kongelig resolu-

sjon. Svenner er nevnt helt tilbake i 1197, da omtalt i Kong Sverres saga som stedet hvor Sigurd Jarlsson lå i skjul for kongens menn. Det første fyret på Svenner ble anlagt i 1874, og det nåværende støpejernstårnet ble reist i 1900 sammen med bygningene nedenfor.

Med sine fine svaberg og hav på alle kanter er Svenner et yndet utfluktsmål om sommeren, og det er også mulighet for overnatting. Nå, om høsten, er de fleste turistene borte, men fyret står standhaftig igjen. Kneisende på topp, slik det har gjort i over hundre år, forberedt på å møte både høststormer og vinterkulde.

Myriam H. Bjerkli

Kilder:
www.svenner.info
Larvik A-Å

BLIKK FRA BERVEN

Gunnar Berven er mannen bak Gunnars Verksted og Cinema Fantasia på Berven gård. I tillegg til å ta imot alt fra firmaer på teambuilding til Thomas og Harald fra Camp Senkveld, er Gunnar Berven en lidenskapelig fotograf. I vår fotoserie vil Berven i ukene framover vise en rekke blinkskudd fra Brunlanes-kysten.

Nattidyll: Så idyllisk kan Svenner framstå

Gokstad Kystlag og Fredriksvern i Stavern har ansvaret for fyret. Her er det et av medlemmene i kystlaget som viser vei.

Fanget i røyken: Det er mange som samles rundt grillen på Svanner i løpet av sommeren, men akkurat hva - eller hvem - kameraet har fanget her, er ikke godt å si.

Kveldstemning på Svenner. Så vakkert kan det være når naturen selv svinger malepenselen.

...tå, en vindstille natt i august. (Foto Gunnar Berven)

Fredet: Fulgelivet på Svenner er fredet, så tryggere plass kan neppe en måkeunge finne.

Under åpen himmel: Det er overnatting til 19 personer inne på Svenner, men man kan også gjøre som disse jentene, velge stjernehimmelen som tak.

Mektig natur: Nærmere naturelementene kommer man sjelden, med fantastisk utsikt over hav, himmel og fjell.

Spektakulær overfart: I hele sommer har Molly fraktet begeistrede besøkende over til øya.

BUSSREISER

26/9 Geiranger - Ålesund 4 dg 3 990,-

Båttur på Geirangerfjorden, Utflukt til Ålesund 3 frokost, 4 lunsj og 3 middager Garantert Avgang!

2/10 Tossa de Mar Costa Brava Spania 15 dg kr 12 950,-

7 netter i Tossa de Mar. Utflukt til Barcelona, klosteret Montserrat, Marked, Reiseleder, Color Line Oslo-Kiel Garantert Avgang!

20/10 Oktoberfest i Bremen 5 dg kr 5 490,-

Freimarkt—Tysklands eldste folkefest. Color Line Oslo-Kiel, 2 netter på sentrums-hotell i Bremen. Øltelt og god stemning med tyroler musikk. Garantert Avgang!

25/10 Riga 4 dg kr 2 990,-

Latvias Hovedstad. Radisson Blu Hotel Latvija Lokal guide i Riga, 1/2 pensjon.

30/10 Praha, Dresden og Berlin 9 dg kr 9 950,-

3 praktfulle byer, lokalguider i alle 3 byene, reiseleder, folklore, Båt Oslo-Kiel, Vinsmaking på Melnik Slott, 8 frokost, 3 lunsj, 8 middager

10/11 Høstfestival i Hamburg 5 dager kr 5 490,-

Båt Oslo-Kiel t/r, 2 netter i Hamburg Zleep Hotel, Bysightseeing, båttur i Hamburg Havn, Besøk på miniatyr world modell jernbane en av verdens største

15/11 & 11/12 Kiel Cruise. Oslo - Kiel fra kr 1 090,-

Inkludert buss t/r Oslo, båtreisen i 3* dbl innv. Lugar. Tillegg for 2 frokost og 2 julebord kr 995,-

21/11 Oset Julemarked 3 dager kr 2 690,-

Norske juletradisjoner på koselige Oset Hotell. Garantert Avgang!

26/11 Rostock Julemarked 5 dager kr 4 490,-

Båt Oslo-København t/r, 2 netter på Radisson Blu i Rostock, 1/2 pensjon, Stort Julemarked. Garantert Avgang!

1/12 Tallinn Julemarked 5 dager kr 3 990,-

Vi bor på Hotel Viru rett ved gamlebyen, 1/2 pensjon. Garantert Avgang!

6/12 Celle Tyskland, 5 dg kr 5 790,-

Båt Oslo-Kiel, Sentrumshotell, Celle en av Tysklands mest sjarmerende bindingsverksbyer. Sentralt hotell i sentrum av Celle. 1/2 pensjon

16/12 Jul i Liseberg, Gøteborg 3 dg kr 2 690,-

Gøteborgweekend, Scandic Hotel Europa, Gjør den siste julehandelen til hyggelige svenske priser

19. 02 2012. Almunecar Costa Tropical Spania 28 dg.

Vår store Spania reise. 7 dager på tur ned (1 hel dag i Barcelona). 15 dager i ro på 4* hotell i Almunecar. 7 dager hjem igjen (1 hel dag i Paris). Båt Oslo-Kiel. Eivind Furulund spiller til dans i Spania. Frokost og middag hver dag. Pris 20 900,-

Det arrangeres forskjellige utflukter under oppholdet i Spania Bl.a. til Granada og Alahambra, Gibraltar, Trevelez

**Arne Johans
Bussreiser**

Jernbanegt. 12, 3070 Sande

Tlf. +47 33 77 98 80

www.arnejohans.no

Be om katalog!

Voks: – I utgangspunktet var jeg ikke så god på å vokse, det tirret meg. Jeg ville bli best! I dag produserer jeg min egen voks, forteller Hafrun.

Hafrún Maria Zsoldos: Et ordtak sier at det regner inn i nesa på islendere. – Egentlig sier dette mer om holdningen vår, enn om været, mener Hafrún. (Foto Marte Østmoe)

Egenpleie: Larvikingen bruker mye tid og penger på egenpleie. Er vi på vei bort fra jantelovens lange arm?

Havfrue med nesa i sky

Du skal ikke tro at du er noe. Setningen sitter i ryggmargen og selvskryt er den verste ed. Likevel bruker Larvikinger tusenvis av kroner på skjønnhet og velvære. Vi vil like oss selv og vil bli likt av andre.

– Janteloven. Hæ?

Øyenbryn, lekkert trimmet og stelt, heises opp i undring. Hafrún Maria Zsoldos har aldri hørt om janteloven. – Skulle jeg det?

Kanskje kan hun unnskyldes fordi hun er Islandske, fordi hun er gründer og driver skjønnhetssalong? For i denne bransjen er det om å gjøre å tro på seg selv. Ellers dukker du under. I Norge opplever Hafrún at man er flinkere til å utnytte hverandres kompetanse. På Island er det mer kniving. Alle vil være best.

– Det ligger også i meg, kan Hafrún fortelle. – I utgangspunktet var jeg ikke så god på å vokse, det tirret meg. Jeg ville bli best! I dag produserer jeg min egen voks.

Det er mye på grunn av voksen at Larvikinger valfarter salongen i Prinsegata. Vi elsker å legge oss flate på benken, kjenne duftene, bli puslet med, få peeling, samt bli vokset frie sjenerende hårvekst. Investeringen i utseende og eget velvære, står imidlertid i klar kontrast til den godt etablerte janteloven. For du skal ikke innbille deg at du er bedre enn oss.

– Huff, sukker Hafrún, tenker hun seg om, har hun så visst opplevd å bli fanget av denne lovens lange arm. Hun har følt den. Erfart den. Da hun kom til Larvik ble hun ikke umiddelbart likt. Uten hell presenterte hun seg med haka i sky og sa;

– Her er jeg, er jeg ikke sjarmende?

Antall kunder hos Havfruen tyder på at mange er på vei bort fra jantelovens destruktive lærersettinger.

– Det faktum at det nå skrives om den, er også et tegn på nettopp det, mener islendingen. – I vår tid er det lov å sette spørsmålsteget ved tradisjoner, lover og regler. På Island har det alltid vært slik. Jeg vet ikke om det er rett, men så vidt jeg vet, var det de kriminelle som forlot Norge og reiste til Island. Det sier seg selv at vi er et folk som nekter å la oss diktere. Vi aksepterer ikke at andre forteller oss hva vi skal gjøre, eller hvordan vi skal utrette det. Islenderne vet best selv. På godt og ondt.

Hadde Hafrún vært norsk, hadde hun da klart å gjøre suksess?

– Muligens ikke, filosoferer hun, og tar et sekund pause fra arbeidet med å dandere nye vipper på en kunde.

– På Island er det 320 000 innbyggere. 320 000 individualister. Kun de sterkeste overlever.

Som en indikasjon på Sagaøyas

oppmerksomhet rundt hver enkelt person, henviser Hafrún til det Islandske navnesystemet. Her opereres det ikke med familienavn. Heter du Petur og har en far som heter Jon, blir du hetende Petur Jonsson, sønn av Jon. Er du jente og heter Idun, datter av Jon, blir ditt fulle navn Idun Jonsdatter. Hafrún har en pappa fra Ungarn og har ikke fulgt de islandske reglene. Hun synes dessuten at den gamle tradisjonen ved å ta ektemannens etternavn er veldig romantisk. Det vitner om samhold og familietilhørighet.

– På Island er vi alle konger, proklamerer hun. – Jeg skulle gjerne være konge over mannen min og barna mine, men de er sine egne småkonger. Jeg kan bare være konge over mitt eget liv. Bak brillene til den perfeksjonistiske skjønnhetseksperter finnes det ikke spor av jantelov. Heller ingen konge. Men en arbeidsom og sta skjønnhetsdronning.

Marte Østmoe

BY FAKTA

Janteloven

Janteloven er forfattet av Aksel Sandemose og hentet fra fortellingen om Espen Arnakkes i boka "En flyktning krysser sitt spor. Espen vokser opp i byen Jante i Danmark. I virkeligheten finnes byen ikke, men er i følge forfatteren, er den en modell på tankegangen i alle små nordiske byer.

1. Du skal ikke tro du er noe.
2. Du skal ikke tro du er like meget som oss.
3. Du skal ikke tro du er klokere enn oss.
4. Du skal ikke innbille deg at du er bedre enn oss.
5. Du skal ikke tro du vet mer enn oss.
6. Du skal ikke tro du er mer enn oss.
7. Du skal ikke tro du duger til noe.
8. Du skal ikke le av oss.
9. Du skal ikke tro noen bryr seg om deg.
10. Du skal ikke tro du kan lære oss noe.

Lykkelig gift: – Mange ektepar glir fra hverandre hvis den ene blir rammet av en alvorlig diagnose, sier Frank Arne. – Men for oss har det fungert tvert om, Åses Ms-diagnose har heller brakt oss enda tettere sammen. (Foto: Myriam H Bjerkli)

Larvik best i Ve(r)stfold

Vi lover å elske hverandre i gode og onde dager, men stadig flere nøyer seg med de gode. Vestfold er det fylke i Norge hvor flest skiller seg, men Larvik har færrest skilsmisser i Vestfold.

Den nye skilsmissestatistikken til Statistisk sentralbyrå viser at 106 Larvikpar ble skilt i løpet av fjoråret, mens 118 tok ut separasjon. Ifølge SSB var det i fjor 7.997 ektepar boende i Larvik kommune. Med 224 brudd finner vi således at hvert 36. ektepar i Larvik fikk sin slutt i løpet av fjoråret. I hele Norge var det nesten 22.000 brudd i fjor, noe som er hvert 39. ekteskap. Det er altså litt tettere mellom skilsmisene i Larvik enn i resten av landet.

Psykolog og samlivsforsker ved Høgskolen i Bergen, Frode Thuen, frykter at skilsmissetallene kommer til å øke, både i Larvik og i resten av landet. – Det er grunn til å frykte at skilsmissetallene kommer til å øke i årene fremover. Vi vet at barn av skilte foreldre har større risiko for selv å bli skilt, og etter hvert som stadig nye grupper av skilsmissebarn gifter seg, vil det kunne bidra til en generell økning i skilsmissetallene, sier han.

Det er svært store forskjeller på skilsmisefrekvensen i Norge. Nesseby i Finnmark hadde så mye som 7,6

brudd per 100 ekteskap i fjor, som dermed er versting i Norge. I Vestfold er det Hof kommune som kommer dårligst ut, med 5,03 brudd per hundre par.

I motsatt ende av tabellen finner vi gledelig nok 21 norske kommuner uten et eneste samlivsbrudd blant ektefellene i fjor.

– Kommuner som har høye skilsmissetall burde være særlig opptatt av å drive forebyggende familiearbeid, for eksempel gjennom å ha tilbud om gratis samlivskurs for førstegangsførelde. For de kommunene som ikke tar tak i den økte tendensen til familieoppløsning kan komme til å få store sosiale og helsemessige utfordringer knyttet til ustabile familie- og oppvekstforhold for barn og unge, sier Frode Thuen.

To som aldri ser for seg å bidra til den negative skilsmissestatistikken, er ekteparet Åse og Frank Arne Hesby Johnsen. De har vært gift i 27 år, og til tross for at hun har en alvorlig MS-diagnose, kaller de seg fremdeles veldig lykkelig gift.

– Mange ektepar glir fra hverandre

hvis den ene blir rammet av sykdom, sier Frank Arne. – Men for oss har det fungert tvert om. Åses Ms-diagnose har heller brakt oss enda tettere sammen. Vi har vært nødt til å snakke om hvordan vi vil ha det, og hvordan ting kan komme til å bli framover. Jeg er med Åse på alle Ms-møtene, og prøver å være til støtte der jeg kan. Jeg pleier på si at Åse har fått Ms, mens jeg har valgt Ms.

– Samtidig er det veldig viktig at Frank ikke skal være noen pleier for meg, sier Åse alvorlig. – Hvis den dagen kommer at jeg trenger hjelp for å fungere, skal den hjelpen komme utenifra. Frank skal være min ekte mann, min elsker og min venn.

Ekteparet traff hverandre 11. juni 1982 på et utsted i Tønsberg. Da var hun bare 17 år, han var fylt 23. Allerede dagen etter fikk hun gullringen hans, og i desember samme år flyttet de sammen. De forlovet seg på ettårsdagen, deretter fulgte giftermål og etter hvert fikk de tre barn som nå er 18, 23 og 24 år gamle. De legger allikevel ikke skjul på at det ikke bare har vært rosenrøde dager.

– Spesielt da barna var små og vi nesten ikke hadde penger, kunne det røyne på. Men vi har gjort et valg, og når man først finner noen som vekker slike følelser i en, så er det verd å jobbe for.

Ekteparet forteller at de langt heller gjør ting sammen, enn å reise på turer

hver for seg. – Det er klart det hender vi må, i forbindelse med jobb og slikt. Men dersom vi kan velge, velger vi heller å finne på noe sammen. Det hender nok at andre synes vi er litt sære, men vi er hverandres beste venner, så hvorfor skal vi velge hverandre bort? Vi involverer oss i hverandres liv, og prøver å støtte hverandre.

Frank Arne forteller at da han utdannet seg for å bli markedsøkonom, fikk han uvurderlig hjelp av Åse. – Jeg har dysleksi, og sliter derfor med å lese. Men når jeg kom hjem fra skolen, hadde hun lest igjennom og markert det viktigste i neste dags pensum. På den måten gjorde hun det mye lettere for meg å få med meg det jeg skulle.

– Det var jo til glede for meg også, skyter Åse inn. – For på den måten fikk vi mer tid sammen, istedenfor at han skulle sitte begravd i lekser hel kvelden. Da jeg gikk sykepleieskolen var det motsatt. Da var det han som hjelp meg underveis.

De forteller at i en tid hvor stadig flere sliter med ekteskapene sine, har de nesten dårlig samvittighet over å være så lykkelige. Noen mirakeloppskrift på hvordan man får ekteskapet til å vare har de allikevel ikke, men de er overbevist om at det er viktig å involvere seg i hverandres liv.

– Det å vise interesse for hva den andre driver med, det å gjøre ting sammen. Planlegge ting man skal

Guttedrøm: Sykkel var en guttedrøm Frank hadde, smiler Åse. – Og det er viktig å ikke være til hinder for hverandres drømmer.

gjøre framover, noe begge gleder seg til. Det behøver ikke være store ting, en helgetur, en reise, gå ut og spise på restaurant. Da vi var unge og blakke med små barn, var vi ganske langt nede. I kjøleskapet hadde vi bare syltetøy og melk, og i lommeboka hadde vi 600 kroner som skulle holde til neste lønning. Da skaffet vi oss barnevakt og gikk ut og spiste en bedre middag. Resten av måneden levde vi på brød og syltetøy, men det var verd det. Vi husker den middagen ennå.

I dag er økonomien langt bedre, men på grunn av Åses sykdom har de solgt huset og flyttet til en leilighet i Larvik sentrum. På fritiden reiser de gjerne, ofte på hans Yamaha motorsykkel. – Vi setter stor pris på motorsykkelturene begge to, forteller Frank. – Jeg kjører og Åse sitter bakpå. Det har blitt mange fine turer. – Sykkel var en guttedrøm Frank hadde, smiler Åse. – Det er viktig å ikke være til hinder for hverandres drømmer. Vi hadde aldri noen bryl-

lupsreise, men til sølvbryllupet ønsket vi oss penger slik at vi kunne reise to uker til Roma, Venezia og Pompeii. Det var en av mine drømmer, og det var en fantastisk tur. Dessuten er det viktig å prøve å skjønne hva den andre egentlig mener hvis man er uenige, legger Åse til. – Kvinner og menn er forskjellige på mange måter. Derfor er det viktig å være sikker på at man virkelig har forstått hverandre.

– Åse er ganske sta, smiler Frank Arne. – Så hun lar meg aldri slippe

unna en diskusjon før den er helt ferdig diskutert. Jeg tror det har vært lurt for oss. Da jeg fylte 50 satt jeg meg ned og jeg tenkte igjennom livet mitt. Jeg føler at jeg har vært kjempelykkelig. Jeg har fått oppfylt det meste jeg drømte om som ung, og hjemme har jeg min aller beste kamerat. En kvinne som jeg er forferdelig glad i og kan snakke med alt om. Det er ren luksus.

**Myriam H. Bjerkli
Yngve Johnsen**

BY FAKTA

Oppløste ekteskap

I følge SSB var det i fjor 7.997 ektepar boende i Larvik kommune. Av disse ble 224 brutt, dvs at hvert 36. ektepar skilte lag i fjor. Totalt var det nesten 22.000 brudd i Norge i fjor, dvs. hvert 39. ekteskap.

En annen måte å måle det på er antall brudd per 100 eksisterende ekteskap. SSB-tallene viser at Larvik hadde 2,8 brudd for hvert 100. ekteskap. Normalen i Norge er 2,54 brudd per 100 ekteskap.

Skilsmisser og separasjoner 2010, kilde: SSB

	Ekteskap	Oppløst	Per hundre
Larvik	7.997	224	2,80
Norge	864.600	21.970	2,54

DIN EKORNES®-FORHANDLER

EKORNES®

Vi monterer Stressless, stoler og salonger GRATIS

Svane® Classic
Kontinental Madrass 150x200

Nå **7998,-**

180x200 **8998,-**

Regulerbar hodegavl med standard grå tekstil
B180 cm **9990,-**
Nattbord **2470,-** Hylle **950,-**

Stressless® Sunrise

Nå **5990,-**

Sunrise M i batick, sort hud, brun fot før 8390,-

KRAKK

Før 2400,-

Nå **1690,-**

MØBELRINGEN

Lars Grimstad

LARVIK • Tlf. 33 18 19 14
Dronningensgt. 22

Åpningstider: Mandag-torsdag 10-19 • Fredag 10-17 • Lørdag 10-15

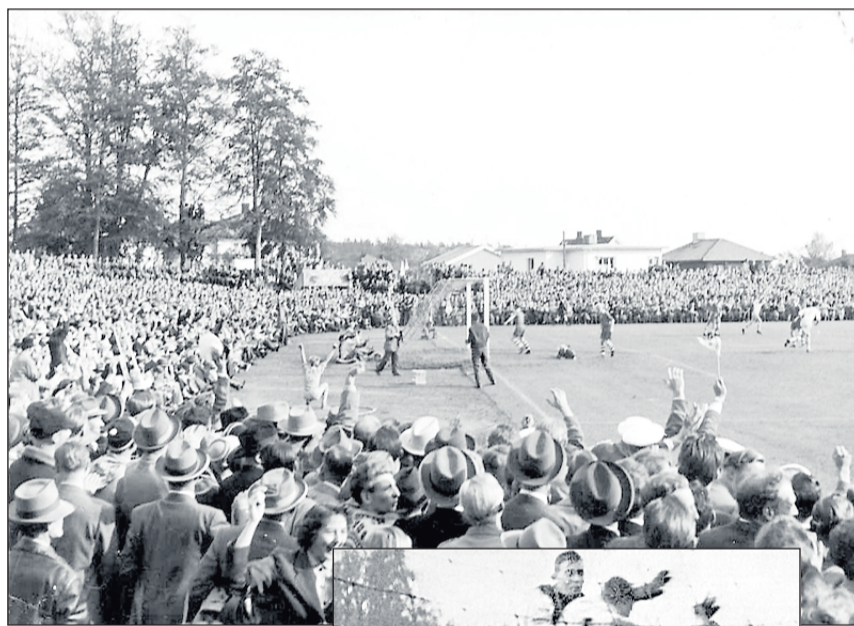
LARVIK FØR OG NÅ

Per Nyhus

I tiden framover vil Byvisa bringe smakebiter fra Per Nyhus' og Østlands-Postens populære bokserie «Larvik før og nå». Utdragene serveres som bilderike temaartikler, der et ledende prinsipp består i å knytte sammen historiske og nyere bilder. På den måten får man i det lange løp en iøynefallende dokumentasjon på hvordan byen har endret seg gjennom tidene. Man blir rett og slett en bedre Larvik-kjenner og blant annet en bedre guide for sine gjester!

Ingen som opplevde Larvik Turns glanstid i 1950-åra kan noen gang glemme disse festlige fotballeseongene. Her er vi ved ett av høydepunktene, en vårkamp i 1956, da Turn hadde det engelske profflaget Bolton på besøk. Den gangen var laget fra Manchester-distriktet et av de beste i den engelske ligaen, og imponerende nok klarte Turn uavgjort 3-3. Her header Brian Webster inn Boltons andre mål etter corner. 8000 mennesker overvar kampen i duskregnet. Under Norgesbesøket sørget de engelske gjestene for grundig revansje ved å vinne 6-1 og 5-0 over henholdsvis Lyn og Viking.

Over: Interessen for kampen var kolossal, og utrolige 17.000 tilskuere ble presset innenfor gjerdene. Her scorer Gunnar Thoresen et av Turns mål, men kvartfinalen endte uavgjort etter ekstraomganger. Det gjorde omkampen Fredrikstad også. Men på nøytral bane i Horten trakk Turn det lengste strået og var klar for semifinalen mot Viking i Stavanger. Så ble det bedrøvelig nok uavgjort her også, og nå måtte omkampen gå tre dager senere, for at cupfinalen kunne spilles på følgende søndag som fastsatt. **Innfelt over til høyre:** Semifinaleomkampen foregikk på Lovisenlund i et ordentlig grisevær, men likevel bivånet av 8000 tilskuere. Og enda en gang så det ut til å gå mot ekstraomganger. Det sto likt inntil et par minutter gjensto. Da fant Per Ljostveit at "nok var nok" og sørget for at Turn endelig var klar for sin første cupfinale. Men på Ullevål tapte det medtatte Turn-laget for et utvilt Skeid-lag.

Til høyre: Lovisenlund idrettsplass omkring 1960 med begge de to klubbhyttene på plass på hver sin side av banen. Så godt som født og oppvokst på Lovisenlund var Turns uforgjennlige fotballspiller, Gunnar Thoresen (f. 1920). På bildene **under** og til høyre opptrer han på det hjemlige gresset som guttespiller, som 25-åring og mot slutten av sin karriere, over 40 år gammel, en respektabel alder for en fotballspiller. 472 A-kamper spilte han for Turn og 64 for det norske landslaget.

Det var særlig i perioden fra 1953 til 1956 at Turn var med å spise kirsebær med de store. Da dette laget stilte opp til fotografering foran kvartfinalen mot Fredrikstad på Lovisenlund i 1956, kunne det se tilbake på tre mesterskap i den såkalte Hovedserien, og nå tok de sikte på sitt første cupmesterskap. Bak fra venstre: Erling Mathiesen, Gunnar Thoresen (med 64 landskamper), Reidar Sundby (med en landskamp), Asbjørn Hansen, Per Ljostveit (med syv landskamper) og Marcus Borgersen. Foran: Einar Danielsen, Ragnar Olsen, Thor Kristiansen, Harry Boye Karlsen (med 58 landskamper) og Øyvind Johansen.

SMAKER

Odd Ivar Solvold

er Norges mestvinnende kokk og var i en rekke år knyttet til kokkelandslaget. Etter et års pause har han åpnet SMAK Brasseri-Café og vinbar. Oppskrifter og tips i denne serien er hentet fra hans bok UNG SMAK, som er en del av hans Foodcamp-prosjekt. Les mer på nettsidene www.foodcamp.no og smak.no

Bakt potet

Du trenger:

12 små poteter
Bakepapir

Topping
100 g hermetisk tunfisk på boks og i olje
4 ss lettmaiones
2 egg kokt i 7 minutter, så hakket opp
2 ss gressløk, finkuttet

Slik gjør du

- Forvarm stekeovnen til 180 grader.
- Vask og tørk potetene godt. Lag så et lite snitt på toppen av hver potet.
- Pakk de inn i hvert sitt bakepapir.
- Sett potetene på et stekebrett, og bak de i ovnen i ca. 30 minutter.
- Mens potetene er i ovnen, blander du ingrediensene til toppingen god sammen.
- Potetene vi bruker her er små, og trenger derfor ikke så lang tid på å bli ferdige. Et lite triks er å stikke en grillpinne eller lignende i poteten for å sjekke om den er klar. Hvis pinnen slipper lett, tar du poteten ut av ovnen.
- Åpne hver potet i det snittet du allerede har laget. Fyll med toppingen.

Bakt potet

! Når det gjelder topping til potetene, er mulighetene uendelige. Det aller meste kan blandes og brukes. Personlig liker jeg best å spise toppinger basert på lette produkter og olje i stedet for smør, men det viktigste er at toppingen er saftig. Kun finkuttet løk blir for eksempel tørt og kjedelig.

NB! Det er viktig å skylle og tørke potetene godt. Ved å gjøre et par snitt på toppen av hver potet, trekker varmen raskere inn og de blir dermed raskere ferdige.

Noe du lurer på?

Kan alle typer poteter brukes?

Kokkens svar: De aller fleste poteter kan brukes, men det er en fordel med litt tykkelse i skallet. Samtidig er det de litt melne potetene som egner seg aller best. Med melen mener jeg en potet som lett koker i stykker.

Hvorfor bruker du bakepapir og ikke aluminiums-folie når du baker potetene?

Kokkens svar: Bruker du aluminiumsfolie, får du et tykt skall på poteten som nesten ikke er til å spise. Bakepapir isolerer poteten på en helt annen måte enn folie, og forhindrer at denne skorpen dannes. Du kan dermed spise hele poteten.

Tunfisksalat er like godt på på brødskiva eller i en sandwich som på ei bakt potet.

Krevende: Jeg gleder meg bestandig til å gå hit, men kjenner at jeg utfordrer egne grenser, sier Lisbeth Finch. - Jeg har en drage i magen ...

Septembersnømann: Maling er utrolig godt å ha når man blir gammel, mener Ellinor Næss Lingelem - Jeg kan rett og slett ikke slutte med det.

Konsentrert: Jeg er her for å lære og se, forteller Kirsten Muhle. - Dessuten er jeg en utålmodig person, så dette er også en fin trening i konsentrasjon.

Ventet lenge: - Jeg har ventet i flere år på et slikt tilbud, et malerkurs hvor de ikke bare maler abstrakt, forteller Astrid Elisabeth Henriksen.

Intim gruppe: Foran: Astrid Elisabeth Henriksen. Venstre: Kirsten E. Muhle, Bak: Ellinor Næss Lingelem. Høyre: Lisbeth Finch og lærer Kari-Mette Astrup.

Malekurs og Cafe Latte

På en intim kafé i Sandefjord står en konsentrert gjeng med damer fordypet over hvert sitt lerret. Over skulderen deres rettleder og kommenterer kunstmaler Kari-Mette Astrup de gryende kunstverkene. – Litt mer skygge der, litt mindre sort her...

Ute er det klart høstvær, inne skapes det idylliske landskap, lett-kledde kvinner og spennende detaljer. Og en snømann. Snømannmaleren heter Ellinor Næss Lingelem, og hun forteller at hun har malt i flere år. — Jeg har malt lenge, mest akvarell og pastell, men jeg trenger å lære mer. Og jeg synes det er fantastisk at noen kunstnere tar seg tiden til å kurse oss amatører.

De andre kurselvene er skjønt enige, og kan ikke få fullrost læreren. — Fordi hun behersker så mange teknikker selv, greier hun og gå inn i hvert enkelt bilde og veilede oss. I tillegg er hun tydelig, streng og sjenerøs, smiler de. **Kari-Mette Astrup** blir tydelig brydd av rosen, men sier at hun har stor glede av å holde kursene. — Jeg synes det er kjempegivende, og jeg blir jo påvirket selv. Alle har forskjellig uttrykk, og det gjør det spennende for meg også.

— Men du er jo fra Larvik, hvor-

for i alle dager reiser du til nabo-byen for å holde kurs?

Kari-Mette smiler. — Jeg holder selvfølgelig gjerne kurs i Larvik også, at det ble her er egentlig ganske tilfeldig. Cordelias Hus er en veldig hyggelig plass, som jeg besøker innimellom som vanlig gjest. Og da de en dag spurte meg om jeg ville holde kurs her, svarte jeg ganske enkelt ja.

— **Det er jeg veldig glad** for, sier Astrid Elisabeth Henriksen. — For jeg har ventet i flere år på nettopp et slikt tilbud. Et malerkurs hvor de ikke bare maler abstrakt. Selv holder hun på å male et landskapsbilde ut fra et fotografi hun har med. — Det er et sted ved Jølster som jeg er veldig glad i, forteller hun. — Der har jeg en hytte, hvor jeg har planer om å male troll på dørene. Og trollene kan jeg nok få til, men jeg trenger hjelp for å bli flinkere til å male bakgrunnen. Hun tar et skritt til-

Skyggemaler: — Jeg trenger hjelp for å bli flinkere til skyggelegge, sier Lisbeth Finch. — Og Kari-Mette Astrup er flink til å veilede oss underveis.

bake og mønstrer maleriet. — Men det er nok lenge til det blir Skagenmaler av meg, sier hun og ler.

Også Lisbeth Finch har malt en del tidligere.

— Jeg trenger hjelp for å bli flinkere til skyggelegge, sier hun. — Dessuten er det veldig hyggelig samhold her. Jeg gleder meg flere

dager på forhånd. Men det er krevende, jeg kjenner at jeg utfordrer egne grenser. Hun smiler. — Jeg har en drage i magen ...

Kirsten Elisabeth Falch Muhle er konsentrert mens hun lar en dameveske ta form på lerretet.

— Dette er politikk, sier hun. Et øyeblikk er hun helt alvorlig, før hun ler. — Jeg er så utålmodig, så

jeg er her egentlig for å lære og se. Å se og å konsentrere meg.

— Også er det jo fint å gjøre noe ordentlig, skyter Elisabeth Lingelem inn. — Ikke bare gå rundt og drikke kaffe og sånn.

De andre ler.

— Vi kan jo gjøre begge deler, mener de. — De har jo nydelig kaffe latte her også ...

Myriam H. Bjerkli

I DAG OG I MORGEN – MØBLER FRA BORGEN

Hva med ny spisestue til jul?

Rosmersholm STRYN

Rosmersholm for deg med stor plass og selskapelighet. Her vist med 4 innleggsplater, men vi kan lage enda større bord dersom du har lyst og behov.

3-delt framskap og skjenk – vakkert og selvfølgelig. Solnessarmstol er noe større enn Rosmersholm spisestuestol, og skaper den komplette herskaplige spisestue.

Vakker gylden flammebjørk.

Vår spisestue er her vist med spisestuestol med og uten lener. Antikk beiset flammebjørk.

 O. Borgen 1819
MØBLER TEPPER

Borgengården, Nansetgt. 21, Larvik
Etabl. 1899 tlf. 33 18 17 62 • www.borgen-mobler.no

Sykehus med 100-års jubil

Denne høsten er det 100 år siden Larvik sykehus ble innviet. Finansieringen kom i første rekke fra salg av brennevin.

Rudolf Leif Larsen, tidligere ansatt ved anestesivdeling på sykehuset, har skrevet denne artikkelen om etableringen av sykehuset i 1911 og driften fram til utbyggingen i 1953.

Den 20. august 1911 ble Larvik Sykehus innviet. På sykehusområdet har det vært sykehusdrift siden 1885: Epidemilasarettet fra 1885, og sykehuset av 1911, 1953 og 1970. Sykehuset av 1911 avløste et kombinert gamlehjem og sykestue på Dronningens gate, mellom fengslet og framhaldsskolen.

I 1907 tok dr. Christian F. Bonnevie (1865-1920) initiativ til å bygge et nytt sykehus, men fondet var lite. Helserådet ville heller vente til fondet ble større, men det utløste en voldsom strid om saken. Den 6. mai 1908 ble en egen komité nedsatt, med statsingeniør Liaen som formann.

Grunnkapitalen for sykehusbyggingen var avkastningen fra brennevinutsalget. Ettersom det ikke var nok, var det behov for innsamlinger.

Dr. Bonnevie var svært aktiv i arbeidet for å skaffe kapital til byggingen. Et av prosjektene var sykehusmarkedet sist i februar 1911. Markedet gikk over flere dager. «Hver Aften blir der sunget en eller anden av de kvikke og harmløse Revyviser.»

Da markedet var over, «visede det smukke økonomiske Utbytte av en Bruttoindkomst av kr 4.000».

Arkitekt var Victor B. Nordan (1862-1933) fra Kristiania. Nordans sykehusbygninger fra tiden omkring århundreskiftet preges av enkle fasader der det meste er utført i gul og rød tegl, i såkalt jugendstil.

Det interessante er at det også står en arkitekt Nordan bak byggene fra 1952 og 1970.

Arbeidet begynte i februar 1910,

og «mønsåsfest» ble holdt 4. september samme år. Kostnaden ble på kr 61.477.

Det ble innlagt varmt og kaldtvannsledninger til en del av bygget (fra vannverket bygd i 1910). Over alt var det innlagt elektrisk lys. Sykerommene ble indirekte belyst med taklamper, samt nattbordslamper.

Operasjonsavdelingen hadde «Belysning med spesiell Uførelse og spesiell Anordning».

I **Østlands-Posten** for 21. august 1911 finner vi følgende reportasje fra innvielsen:

«Et stemningsfullt øyeblikk ble det, da Larviks kommunale Sykehus igaar indviedes. Véiret var straalende. Paa Gaardspladsen var Talerstol reist og bænker opsat. Ved 12-Tiden begyndte Folk at samles – et par Hundre var til stede og overvar den høytidelige Stund. Der ble git Adgang til at bese Sykehuset, og mange benyttet sig av Anledningen. Der var vistnok ikke mer end en Mening om at Larvik nye Sykehus var saa tidsmessig og vel innredet som man kunde ønske. Solen flommet ind i Sykeværelsene, Utsigten over Fjorden er vakker, og det er noget av det beste av alt for de Syke, til Opmuntring og til Glæde.»

Mandag den 4. september 1911 ble sykehuset åpnet for pasienter. «For logi, lys, ved, sengetøy, undertøy, fornødvendvakt, almindelig sykehjælp og bad beregnes 70 øre pr. døgn (en vanlig ukelønn var 15 – 20 kr). Maten kostet 80 øre pr. dag.»

I november 1911 oppsummerte Dr. Bonnevie noe av virksomheten. Han sier at «hvad den kirurgiske lægebehandling angaar, sidder Larviks læger ind med den for nåtidens praktiserende læge nødvendige forkundskap og uddannelse til at kunde udøve det daglige livs kirurgi. Grænsen mellom denne og den saakalte

Sykehuset like etter åpningen i 1911.

storkirurgi ligger praktisk talt ved blindtarmen.»

Det var kun leger som var bosatt i Larvik som kunne behandle pasienter på sykehuset. I 1912 var det seks leger i Larvik. Utenbys leger måtte fraskrive seg ansvaret for pasienter som ble innlagt, men kunne tilkalles av Larviklege til konsultasjon eller kirurgisk assistanse.

Mange sykdomstilstander ble

behandlet på Sentralsykehuset i Tønsberg, på Rikshospitalet eller andre steder.

Midlene til driften kom først og fremst fra Larvik kommune, samt de omkringliggende kommunene. I tillegg fikk sykehuset penger og naturalia fra mange private og institusjoner.

Omkring 1925 ble det innredet to personalrom på loftet. Bofor-

holdene var enkle for personellet. I denne perioden ble det også satt inn vannklosetter.

Samme år var det en større utredning for å bygge ut sykehuset. Arkitekt Nordan laget flere forslag, og man bestemte seg for å sette opp et tilbygg som ville gi 22 senger. Bygget skulle også inneholde rom for røntgen, elektrisk heis og «fødehjem». Prisen var beregnet til 145.854 kroner.

Dr. August Ludvig Hellum var øyespesialist og spesialist i kirurgi.

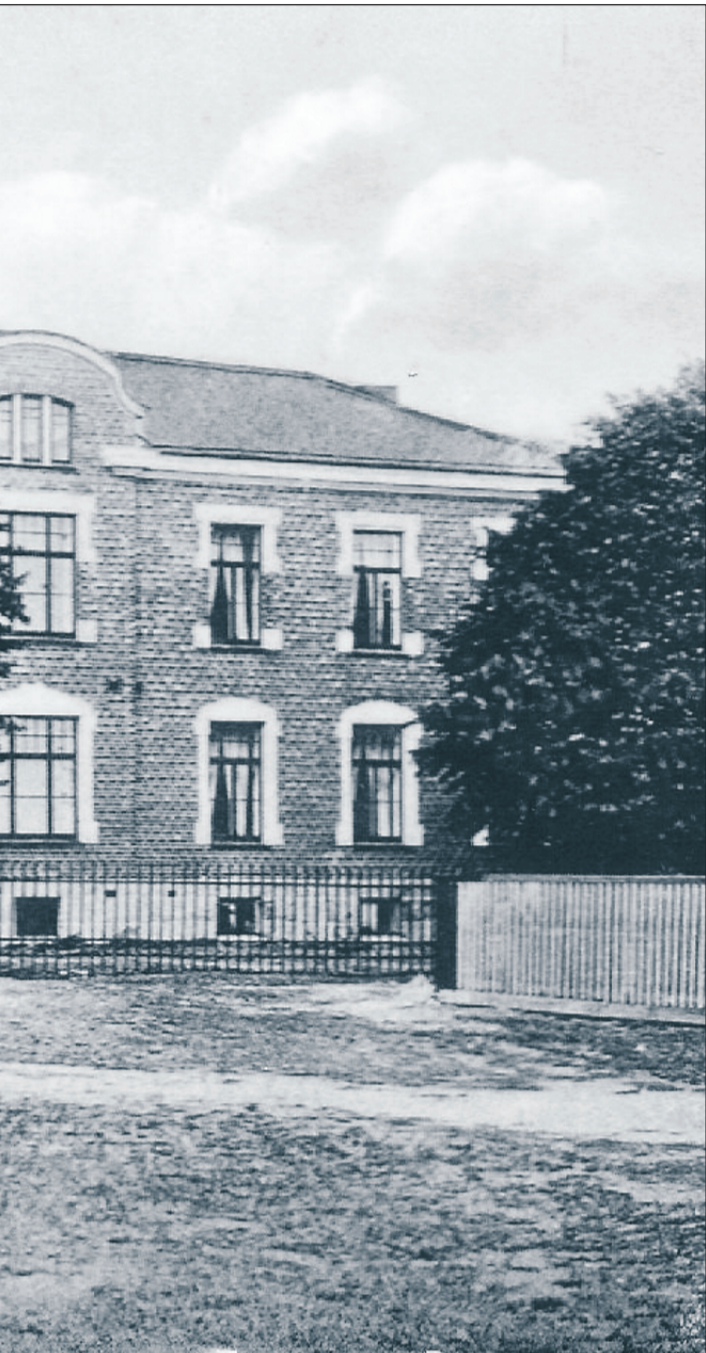

Sykehuset sett fra Greveveien og nordover.

Arkitekt Victor B. Nordan tegnet Larvik sykehus.

eum

rioden fram til 1953, men her er noen som jobbet lengst ved sykehuset:

Statslege Kristoffer Lundevall hadde ansvaret for driften av sykehuset fra 1919 til ca. 1936.

Dr. August Ludvig Hellum var øyespesialist og spesialist i kirurgi. Han åpnet praksis i Larvik i 1928. Var fra da av involvert som kirurg på sykehuset. I perioden 1950-1965 hadde Dr. Hellum tilsynet med alle pasientene på den kirurgiske avdelingen.

Petra Hjule arbeidet som kokke ved sykehuset fra 1931 til 1963. Hun leverte mat til både Lasarettet og sykehuset.

Operasjonssykepleier **Mirjam Hansen** begynte i 1941 som «operasjonssøster». Mirjam bodde hele tiden i et lite rom på sykehusets loft.

Willy Gundersen begynte i 1943 som vaktmester, og var ved sykehuset iallfall til juli 1958.

Forvalter **Henrik Størum** begynte i 1947 som forvalter.

Liv Halvorsen begynte i 1951 som kontordame.

Dr. Carl W.D. Levy begynte i 1952 som overlege. Dermed begynte en ny periode for sykehuset.

Historien om dette sykehuset (1911-1953) viser resultatet av et stort engasjement fra pionerene. Til tross for vanskelige tider rent økonomisk, så klarte de å bygge opp et relativt godt sykehus.

Samtidig ser vi at disse 42 årene representerer en periode med relativ små forandringer. Typisk er det at regnskap-protokollene, og andre styreredskaper er nokså uforandret gjennom hele perioden.

Likewise er organisasjonen nokså stabil. Sykehuset er i hele perioden et såkalt åpent sykehus hvor byens leger behandler sine egne pasienter. Den 27 mars 1947 ble sykehuset overført til Vestfold forenede sykehus.

Kilde: Årbok 2004 for Medisinsk historielag SiV (Rudolf Leif Larsen)

Diakonisseanstalten tok ansvaret for sykepleien. De første sykepleierne var **Mathilde Simonsen og Jonette Enoksdatter Svean**.

«Søsterhjemmet Betanien» som var eiet av Metodistkirken, overtok driften av sykehuset i 1919.

Det fins ingen fullstendig oversikt over personalet som har jobbet ved sykehuset i pe-

Bygget ble påbegynt i 1939, men bare kjelleren ble ferdig før krigen. Den ble brukt som førstehjelpsstasjon under krigen. Nytt bygg ble innviet i mars 1953.

Dr. Bonnevie ble administrerende overlege. Han hadde fast kontortid på sykehus mellom klokken 14 og 15 hver dag.

Sykesøstre fra Betanien samlet foran sykehuset.

De første sykepleierne var Mathilde Simonsen og Jonette Enoksdatter Svean.

Pass på: Høsten er her...

KNALLTILBUD

HØIE DUNDYNE

Andedun kv. 10
140 x 200 cm... (2595-) Nå **1195-**
Ekstra lang:
140 x 220 cm... (2855-) Nå **1395-**

NORSK DUNPUTE

Gåsedun - medium 50 x 70 cm... Ord 698- Nå **398-**
Gåsedun - høy 50 x 70 cm... Ord 798- Nå **449-**

Alle ordinære **ULLPLEDD**

Nå **-20%**

Diverse utgående **berger pledd: 399-/499-**

Interiørhuset
FJELDSKÅR

Nansetgt 26 Tlf 33 11 35 55 Larvik

Triumph dager nå!

i perioden
torsdag 22.
til
torsdag 29.
september:

**Ta 3
betal for 2**

Det billigste på kjøpet

Gjelder alt undertøy fra
Triumph, med unntak av
Triumph Essence

Velkommen til

Idelin
Kongegt
Tlf 33 18 13 20

Gull = Diamanter

Bytt gamle gullsmykker i kontanter eller nye diamanter!
Vi tar imot ditt gamle gull eller sølv som betaling
eller delbetaling for nye diamantsmykker!

La gamle
smykker få nytt liv!

- Bytt inn til smykker du vil bruke!
- Nå er gull og sølvprisen ekstra høy!
- Vi gir beste dagspris!

Pris eksempler:

ALLIANSERINGER

1x0.10ct Tw.si. ~~7990.-~~

3990.-

3x0.10ct Tw.si. ~~12900.-~~

6990.-

5x0.10ct Tw.si. ~~18500.-~~

9990.-

Kom innom å se alle våre tilbud!

GULLSMED
R
RØNNING

Stort utvalg i sølv,
gull, diamanter og perler!

SENTER 18 • Nansetgata 18 • Larvik • tlf. 33 12 40 20 • ÅPENT: Man-Fre 10-17/Torsd 10-18/ Lør 10-15

GULL ♦ DIAMANTER ♦ SØLV

LØVE DESIGN • REKLAMEBYRÅ

Thomas Sabo
STERLING SILVER

Carl Fabergé

Høstens nyheter!

299,-

299,-

349,-

299,-

KAMPANJEPRIS!

JAKKE
med kort arm
Grå • Lilla • Beige • Sort

199,-

399,-

499,-

JANNES

DAME - HERRE - BARN

Dronningensgt. 2, Stavern • Tlf. 33 19 96 94

ÅPENT 10-17 • LØRDAG 10-15
HUSK SØNDAGSÅPENT!

12-16

HOVLAND

Senteret

Kom å bli inspirert

Tre sterke faghandlere under samme tak

VARMEFAG

- det du egentlig ønsker deg

Tlf.: 33 13 04 66

Nordsjø Idé & Design

Tlf.: 33 11 43 44

KAMPANJEDAGER STORE rabatter – Kom og se våre tilbud!

Contura

C 750
• Sort eller grå
• Store sideglass
• Like flott på alle sider

FRA
16.900,-

Contura

C 780
• Sort eller grå
• Store sideglass
• Minimalt plasskrevende

FRA
17.900,-

Contura

C 810
• Sort eller grå
• Lett å plassere
• Kan også fæses i kleberstein

FRA
10.900,-

Contura

C 880
• Sort eller grå
• Store sideglass
• Suveren teknologi

FRA
17.500,-

morsø

Morsø 6148

• Sort
• Lett å plassere
• Kompakt brennkammer

FØR 14.495,-
FRA
10.995,-

morsø

Morsø 10-40

• Sort
• Kult design
• Tar minimalt med plass

FØR 13.995,-
FRA
10.995,-

Vi har dyktige håndverkere innen • Montering av ovner og ildsteder • Piperehabilitering

Vi utvider vår malingsavdeling.

VI FEIRER MED KNALLPRISER

LADY VEGG 10

- Flott utseende. Perfekt resultat
- Dekkgaranti på to strøk
- Silkematt

3L
199,-

LADY SUPREME FINISH

- Suveren flyt
- Ekstremt slitesterk
- Jevn og vakker overflate
- Silkematt, halvblank og superblank

SISTE NYHET!

Helsevennlig maling – den eneste som er anbefalt av NAAF

3L
298,-

Nå er tepper inn

SUPERTILBUD

199,- PR. KVM

Vegg-til-vegg tepper: Markedsleder Pinoflet.
Lekker kvalitet til alle rom+trapp • 4m bredde
Flere lekke farger!

Puss opp inne! MED NORGES TRENDSETTER

SUPERTILBUD

÷20%

ALLE TAPETER FRA

Gulvbelegg

3–4 m bredde. Texline

SUPERTILBUD

198,- PR. KVM

GAVEARTIKLER OG TEKSTILER

÷50%

VÅR INTERIØR DESIGNER OG DEKORATØR GIR DEG GRATIS RÅD OG VEILEDNING. VI HAR HÅNDVERKERE MED FAGBREV

• MALING • TAPETSERING • GULVLEGGING

Yttersøveien 12, Larvik, vis á vis Nordbyen kjøpesenter

Vi har stor parkering i bakgården. Inngang fra begge etasjer.

Åpningstider: Mandag - onsdag 09.00-17.00 • Torsdag 09.00-18.00 • Fredag 09.00-17.00 • Lørdag 10.00-15.00

ALBERT BÖE

ETABL. 1886

INDUSTRI & ISENKRAM TLF. 33 14 11 00 • LARVIK

HITACHI BORSKRUTREKKER
OPPLADBAR MED KOFFERT OG TO BATTERIER.
13MM, 45 MIN LADING.
NÅ KUN

14,4V
PROFF

1185,-

NYHET! LI-ION SLIDE-BATTERIER!

2,5HK

STANLEY KOMPRESSOR
50L TANK KUN

1500,-

STANLEY
Impact wrench kit

STANLEY MUTTERTREKKER TRYKKLUFT 17 DELER

350,-

FROSTVÆSKE
4 LITER
NÅ KUN

100,-

VANNPUMPE
TIL URENT VANN
550W, 7M PUMPEHØYDE
10 M GUMMIKABEL
MED STÅLHUS

595,-

NB! VI HAR OGSÅ LØSE SLANGER TIL PUMPER

PARTNER GRESSKLIPPER
PP51-500CMW • SELVGÅENDE
158CC • KLIPPEBREDDE 51 CM
OPPSAMLER OG BIKLIIPP

KUN 30 STK

1995,-

ELASTISK REGNTØY
MED HETTE
PR SETT

395,-

KRAFTIG VARME-VIFTEOVN 3KW.
2000W, 3000W.
2 INNSTILLINGER.
VEIL 765,- NÅ KUN

495,-

REGNPONCHO
SOLID MED HETTE
OG TREKK - KUN

285,-

ELKO DOBBEL STIKKONTAKT m/jord for åpent og skjult anlegg.
Norskprodusert. Veil. 298,-
Nå kun

98,-

TEINETAU
6 MM, 110 MTR.
PR BUNT KUN

165,-

7 MM, 110 MTR.
PR BUNT KUN

195,-

NORSK PR-KABEL
2x1.5, 50 mtr. pr. rl.

585,-

2x2.5, 50 mtr. pr. rl.

695,-

VØLE
KUN KR

29,-

KJELEDRESS
MED HETTE. GOD OG VARM.
PROFF SYNLIGHET OG
TRENÅLSSØMMER. GLIDELÅS
I BENA, MOBILLOMME OG
FLAMMEHEMMENDE
VATTERT FØR.
VEIL 2159,-

PROFF

500,-

Velkommen til byens TAKE-AWAY med thai-mat og orientalske retter!

*Se kartet, vi ligger
sentralt til
med gode parkerings-
muligheter rett ved!*

OASEN

Take-away

Sverresgt. 4 - 96 99 10 36 - 33 11 12 00

Meny med mange smaksfulle Thai og andre asiatiske retter!

Vårull (2stk)	45/55,-
Thaisuppe	49/59,-
Kyllingsuppe	49/59,-
Stekt ris m/kylling	69/79,-
1. Greng Keo Wan (sterk/medium)	
<i>Kylling m/grønn karrisaus, kokosmelk, thai basilikum, gr.saker & ris</i>	89/99,-
2. Panang Kai (sterk/medium)	89/99,-
<i>kylling m/panang karrisaus, kokosmelk, thai basilikum, sitronblad, gr.saker & ris</i>	
3. Kylling m/sitrongress	89/99,-
<i>hvitløk & Chilli (sterk /medium) m/gr.saker og ris.</i>	
4. Innbakt svin eller kylling	89/99,-
<i>i sursøt saus m/gr.saker og ris</i>	
5. Gaen Karee (mild/sterk)	
<i>kyllingm/gul karrisaus, kokosmelk & gr.saker</i>	89/99,-
6. Gaeng Ped Bhed Jaang (sterk/medium)	
<i>And m/kokosmelk, rød karrisaus, thai basilikum, gr.saker & ris</i>	129/139,-
7. Scampi m/ingefær, hvitløk og chilli (sterk/medium)	
<i>m/gr.saker & ris</i>	99/109,-
8. Pad Khing (sterk/medium)	
<i>Kylling m/hvitløk, ingefær, chilli , gr.saker & ris</i>	89/99,-
9. Pad Nam prikk Pao (sterk/medium)	
<i>Biff/Kylling etter svinefilet m/svart chillisaus, gr.saker, Thai basilikum, cashewnøtter & ris</i>	89/99,-
10. Gaeng Ped Kung (sterk/medium)	
<i>Scampi m/rød karrisaus , kokosmelk, basilikum, sitronbalder, ananas , gr.saker & ris</i>	99/109,-
11. Stekte Yaki Udon Nudler	
<i>Biff/kylling m/gr.saker, sesam frø & yakisoba saus</i>	89/99,-
12. Pad Thai (sterk/medium)	
<i>Stekte risnudler egg, peanøtter, bønneskudd, gr.saker og pad thai saus m/kylling M.</i>	89/99,-
13. Scampi Pad Thai (mild/sterk eller medium)	
<i>Stekte risnudler m/scampi, egg, peanøtt, bønneskudd, gr.saker og Pad thai saus.</i>	99/109,-
14. Biff/kylling eller Svinefilet wok	
<i>m/gr.saker & ris</i>	89/99,-
15. Kylling Gongbao (sterk/medium)	89/99,-
<i>m/sichuan pepper , peanøtter , ingefær, chilli & gr.saker og ris</i>	
16. Gaeng Ped (sterk/medium)	
<i>Kylling m/rød karrisaus, kokosmelk, thai basilikum, gr.saker & ris.</i>	89/99,-
17. Singapore Nudler	
<i>BBQ Kylling, svinekjøtt, scampi, ingefær, fersk rød chilli pepper, gr.saker & risnudler</i>	89/99,-
18. Vegetar Pad Thai	
<i>Tofu, egg, gr.saker , peanøtter m/pad thai saus & risnudler</i>	89/99,-
19. Vegetar Wok	89/99,-
<i>Tofu, gr.saker m/ ris eller risnudler</i>	
20. Vegetar Thai rød karri (sterk/medium)	89/99,-
<i>Tofu, gr.saker, kokosmelk, Thai basilikum & ris</i>	
21. Peking Duck m/ ris, gr.saker & hoisin saus	129/139,-

**ÅPENT
HVER DAG
11-21**

								XORD .no BULLS	NAVNE-DAG 02.03.	EN TROND	LUFT-NORGE	OPP-HISSER	TRINN	ERIND-RET	AGN-SETTE	ANO-NYM	UT-FOLD-ELSE	KV.-NAVN
								FRA-STØT-ENDE					FILM-PRIS FRUKT-DELER					
								VARSEL										
								PLAS-SERING (fork.)			BUE VILKÅR					FASE KV.-NAVN		
														SKRIFT KORN-BAND				
								BLUSS	ARTIK-LENE INDI-ANER							FLY SESONG-TRENG-SEL		
								LUE					GI LIV BREN-SEL					
SUKK	GLASS-AKTIG	STREK-NING	STRØM MINE	IKKE	STAV	EN KNUT			LEGG-STEIN ØY I ITALIA		MAKE-LØSE KVINNER							
		TREK-KES SPALTE				OPP-HISSET GJØN			HA KJÆR KV.NAVN									
NATTE-LY					M.NAVN PRE-FIKS			FOR-BILDET FISK			STIGER							
UKE-BLAD					MAIL OMTALES NARVIK SOM			SPALTE SØKING										
BELTE					PLATE-SELSKAP KOMEDI-ER			TYSK BY SNØFTET	DOVEN TAK		FLIRE KVAL							
BE-VILGES	VERSUS VINNER-KNEPET									FAKIT 1 + 2								
			OPP-DRETT DIS			SORG SYNLIG					TETT-STED I STRYN KOMM.							
SPORTE GULL		BY VIND-STYRKE					AR-KADER SPALT-ER PLAGE				STRID FRED INN-DELE							
		AV-LUKKE 6150			KAN PERSON VÆRE SALIV				LOKK HANDELS-AVTALE									
BØR BILIST HA						FOR-STYRRE ETTER-LIGNER				ELE-MENT FOR-FATTER								
EKTE-SKAPS-TILBUD					VANN-LØP UTLÅNS-STEDET			KRYP-DYR (fl.) ASIAT			GRAMM. UTTR.							
TOPP-KORT			HJEM-MENE KLORE SLAPP-HET					VÆSKE MAKEN										
BØKER		BEDRIFT KAN SPRÅKLYD VÆRE				ORDNER KAN VEIER VÆRE			SPLIT-TES KRØT-TERET		M.NAVN							
LIKE	MEDISIN-UTSALG KOM-MUNE					VEI-ENE				GANE-LYD UDRØY FOR-VALT-NINGER								
		KAN BØKER VÆRE DÅRLIGERE								RIENE KNIV-HUS								
DYRK-INGEN					SJØ-PLANTE KV.NAVN			VA-LUTA-KODE LA MERKE TIL			LADY PARAT							
VIRKE-LIG-HETENE								ANLEGG-S-ARBEID-EREN UTTREKK										
PLAGE					KULØR NYNORSK JEG				GRAMM. UTTR. AN-BRAGTE									
ASIAT-EN						SKIPS-EIER												
UT-SEND-INGENE							MUNN-TAK			FLEKK-FRITT								

Vinn Flax-lodd

- 1. premie: 10 lodd.
- 2. premie: 5 lodd.

Leveringsfristen er mandag kl. 09.00.

Merk konvolutten

«Kryssord Byavisa»
Byavisa
Postboks 5, Fritzøe Brygge.
3285 Larvik

Navn:

Adresse:

.....

.....

